

burgse Krijtfossielen. Deel 9. Lompe jongens, of toch juist niet? *Natuurhistorisch Maandblad* 94(10):190-192.

● JAGT, J.W.M., 2012. Ammonieten uit het Laat-Krijt en Vroeg-Paleogeen van Limburg. *Staringia* 13:154-183.

● JAGT, J.W.M., S. GOOLAERTS, E.A. JAGT-YAZYKOVA, G. CREMERS & W. VERHESEN, 2006. First record of *Phylloptychoceras* (Ammonoidea) from the Maastrichtian type area, The Netherlands. *Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, Sciences*

de la Terre 76:97-103.

● JAGT, J.W.M. & A. HOFMAN, 2002. Opmerkelijke Luiks-Limburgse Krijtfossielen. Deel 5. Een weerbarstig inktvisje. *Natuurhistorisch Maandblad* 91(2):30-32.

● KENNEDY, W.J. 1987. The ammonite fauna of the type Maastrichtian with a revision of *Ammonites colligatus* Binkhorst, 1861. *Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, Sciences de la Terre* 56 (1986):151-267.

● KENNEDY, W.J. & J.W.M. JAGT, 1995. Lower Cam-

panian heteromorph ammonites from the Vaals Formation around Aachen, Germany, and adjacent parts of Belgium and The Netherlands. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie Monatshefte* 1995(3):275-294.

● KENNEDY, W.J. & J.W.M. JAGT, 1998. Additional Late Cretaceous ammonite records from the Maastrichtian type area. *Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique, Sciences de la Terre* 68:155-174.

MEDEDELING

Nog meer Gladde slangen op de Sint-Pietersberg

Recentelijk werd melding gemaakt van de terugkeer van de Gladde slang (*Coronella austriaca*) op het Nederlands deel van de Sint-Pietersberg (LENDERS & KRUYNTJENS, 2013). Voorafgaand aan deze publicatie was de laatste waarneming ten noorden van het Albertkanaal afkomstig van Minne Feenstra, gedaan in het jaar 2000 op Belgisch grondgebied. Net ten zuiden van het kanaal, op de Tiendeberg bij Opkanne, werd nog op 29 augustus 2009 door Peter Engelen (voorzitter Herpetologische werkgroep LIKONA) een juveniel exemplaar gevonden (ENGELLEN, 2013). Dit was uit dat gebied de eerste melding van de soort sinds ruim 16 jaar.

Op het artikel over de herontdekking van de Gladde slang [figuur 1] kwam een reactie binnen van Ton Breuls waaruit bleek dat de Gladde slang op dit moment toch al een wat ruimere verspreiding ten noorden van het Albertkanaal kent dan in het artikel wordt gesuggereerd. Het betrof twee meldingen, waarvan er één zelfs met een foto kon worden gedocumenteerd.

De eerste melding van 16 juli 2013 betrof een dier in de tuin aan de Bovenstraat te Kanne (B) dat aanvankelijk door de eigenaar, Roger Creusen, voor een Adder (*Vipera berus*) werd aangezien. Aan de hand van een foto kon door Pieter Puts (voorzitter Herpetologische Studiegroep NHGL) al snel worden vastgesteld dat het een subadulte Gladde slang betrof. Het dier werd na gefotografeerd te zijn in de tuin teruggezet.

De tweede melding was afkomstig uit het Jekerdal. Daar trof een loonwerker, Dennis Pieters, in de laatste week van juli 2013 een Gladde slang van ongeveer 60 cm aan langs de Mergelweg ter hoogte van Chateau Neercanne. Hij noemde 'zijn slang' twee-

FIGUUR 1

Detail van de kop van een Gladde slang (*Coronella austriaca*) met de typische streep aan de zijkant van de kop die door het oog heen loopt (foto: Ton Lenders).

FIGUUR 2

Overzicht van de waarnemingen op en rond de Sint-Pietersberg. 1: locatie van de waarnemingen uit 2013 waarop het eerste artikel is gebaseerd (bron: LENDERS & KRUYNTJENS, 2013), 2: waarneming van Minne Feenstra uit 2000, 3: waarneming van Peter Engelen uit 2009, 4: waarneming van Harrie Hesemans uit 2011, 5: waarneming van Roger Creusen uit 2013, 6: waarneming van Dennis Pieters uit 2013 (kaartje: NatuurBank Limburg).

maal zo groot als een 'goudschlengske', het Maastrichtse woord voor Hazelworm (*Anguis fragilis*). Ook deze waarneming wordt door Ton Breuls en ondergetekende als betrouwbaar gezien.

Al in juli 2011 kreeg ik via de mail een bericht van Harrie Hesemans van een Gladde slang, die bewust niet in het artikel van november 2013 is opgenomen omdat die toen in mijn ogen onvoldoende was gedocumenteerd. Met de wetenschap van nu en na hernieuwd contact met de waarnemer, moet ook deze waarneming als betrouwbaar worden gekwalificeerd. Harrie Hesemans trof het dier op 6 juli 2011 aan, zonnend langs snoeihout aan de rand van de Oehoevallei.

Hij kent vanuit zijn verleden zowel Hazelwormen als Ringslangen (*Natrix natrix*) van de Veluwe (Renkum). Helaas heeft hij tot nu toe, nu hij ieder bezoek aan de berg gewapend is met een fototoestel, geen Gladde slangen meer gezien.

Alle data zijn opgenomen in de Natuurbank Limburg. Uit het verspreidingsoverzicht [figuur 2] blijkt dat de Gladde slang waarschijnlijk al de hele Sint-Pietersberg ten noorden van het Albertkanaal heeft gekoloniseerd. Van belang is dat de Vereniging Natuurmonumenten en andere beheerders zich bewust zijn van de aanwezigheid van de dieren en daar in hun beheer rekening mee houden. Dank gaat uit naar alle waar-

nemers die informatie voor deze aanvulling op het eerste artikel hebben aangedragen.

A.J.W. (Ton) Lenders

Literatuur

- ENGELEN, P., 2013. Herpetologisch & Limburgs Jaarverslag 2012. LIKONA, Genk.
- LENDERS, A.J.W. & B. KRUYNTIENS, 2013. De Gladde slang terug op het Nederlandse deel van de Sint-Pietersberg. *Natuurhistorisch Maandblad* 102 (11): 325-329.

BOEKBESPREKINGEN

HET LEVEN VAN PADDENSTOELEN EN SCHIMMELS

PETERSEN, JENS H., 2013. KNNV Uitgeverij, Zeist. 265 pagina's. ISBN 978 90 50114 530. Prijs € 29,95. Vertaling Ger Meesters, redactie Nico Dam.

"Het leven van paddenstoelen en Schimmels" is een vertaling van het in 2012 oorspronkelijk in het Deens gepubliceerde boek "Svampenes rige". Wat het eerste opvalt bij het doorbladeren, zijn de illustraties van zeer hoge kwaliteit. Het boek is zeer rijk geïllustreerd met meer dan 800 foto's, waarbij er diverse fotografische technieken zijn gebruikt. Bijzonder boeiend en verrassend zijn de macrofoto's en de extreme close-ups van microscopische onderdelen van paddenstoelen. Uniek is ook de wijze waarop Jens Petersen de lezer kennis laat maken met paddenstoelen en schimmels uit alle windstreken; behalve Europese soorten worden fungi uit Ecuador, Burkina Faso, Groenland en Bhutan voorgesteld.

Het boek is logisch van structuur en opbouw. De tekst is vlot leesbaar, waarbij wetenschappelijke namen en termen zodanig worden gebruikt dat hier aan geen afbreuk wordt gedaan.

In de inleiding legt de auteur een aantal basisbegrippen en mechanismen uit rond het leven van paddenstoelen en schimmels. Daarna volgen teksten over de verwantschap en de diverse indelingen binnen het rijk der schimmels. De moderne indeling levert een uitstekend overzicht van de verschillende groepen. Petersen slaagt erin om in moderne schema's de classificatie van Ascomycota en Basidiomycota weer te geven en de parallele evolutie van de vruchtlichamen van fungi in twee schema's te verduidelijken. Op pagina 46-100 worden de Ascomycota (Zakjeszwammen) behandeld: bekerzwammen, kernzwammen, spleetlipzwammen, meeldauwen, korstmossen en truffels, maar ook minder bekende zoals de Laboulbeniomycten. De Basidiomycota (Steeletjeszwammen) komen aan bod vanaf pagina 102 tot en met 191, opgedeeld in korstzwammen, waaierzwammen, gaatjeszwammen, boleten, plaatjeszwammen, cantharellen, stekelzwammen, knots- en koraalzwammen, sponszwammen, buikzwammen, trilzwammen, cyphella's, roesten en branden. Zelden zag ik beide groepen zo mooi gepresenteerd, telkens met nuttige en interessante informatie over de morfologie en ecologie van de behandelde soorten. Ronduit meesterlijk wordt door Petersen de variatie in vruchtlichamen voorgesteld. Prachtige close-ups tonen de vormen en kleuren van pori-

ën, stekels, buizen, vlokken, ringen en vliezen.

Het hoofdstuk over de ecologie behandelt de drie belangrijke functionele groepen (afbrekers, symbiotische soorten en parasieten). Steeds worden interessante en zeer geslaagde voorbeelden gepresenteerd van de interacties van afbrekers en parasieten met een dood of levend substraat (hout, mest, bladeren, organismen). Niet eerder zag ik arbusculaire mycorrhiza, ectomycorrhiza en korstmossvormende fungi zo prachtig afgebeeld. Zeer boeiend en verhelderend is ook het schema op pagina 214 waar getoond wordt dat ectomycorrhiza-paddenstoelen ondergrondse gemeenschappen vormen, die via een ingewikkeld netwerk van hyfen de waardbomen met elkaar verbinden.

De laatste twee hoofdstukken zijn gewijd aan de verspreiding van fungi (wereldwijd) en hun toekomst. In het hoofdstuk "zwammen wereldwijd" wordt op een geweldige manier een beeld gegeven van de indrukwekkende rijkdom aan zwammen in de tropen (Ecuador). Interessant is de informatie over de relatie tussen mens en schimmels, over het grote aantal soorten (naar schatting 1,4 miljoen) dat nog ontdekt en beschreven moet worden en de richtlijnen voor de bescherming van de mycoflora.

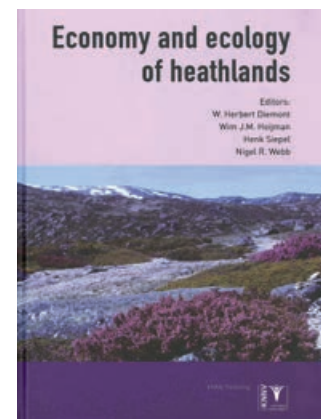
Het boek besluit met een uitgebreid register van gebruikte termen, Nederlandse en Latijnse namen. Deze publicatie is een schot in de roos, omdat het op een begrijpelijke en overtuigende wijze aantoont hoe fascinerend de wereld van de fungi is.

Dit boek zou in geen enkele boekenkast van natuurliefhebbers mogen ontbreken; het is de perfecte inleiding voor degenen die meer willen weten over de boeiende, vaak nog geheimzinnige leefwijze van paddenstoelen en schimmels.

JAN HERMANS

ECONOMY AND ECOLOGY OF HEATHLANDS

DIEMONT, W. HERBERT, WIM J.M. HEIJMAN, HENK SIEPEL & NIGEL R. WEBB (Editors), 2013. Uitgave: KNNV Publishing Zeist, ISBN 978 90 5011 4615. Uitvoering: 462 pagina's, 18 x 24 cm, genaaid, gebrocheerd. Bestellingen: Via e-mail info@knnvuitgeverij.nl of www.knnvpublishing.nl. Prijs: € 59,95.

Wie geïnteresseerd is in de Europese heidesystemen en het beheer daarvan kan dit boek niet missen. Waar in Nederland de bescherming van de heide een monopolie lijkt te zijn van de terreinbeherende instanties, is dat in andere delen van Europa door parti-